

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	11.11.2019
Received / Makale Geliş	04.09.2019	Published / Yayınlanma	12.11.2019

SPORCU ÖĞRENCİLERİN ETKİLİ İLETİŞİM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ; FUTBOL SPOR DALI ÖRNEĞİ

EXAMINING EFFECTIVE COMMUNICATION LEVELS OF STUDENT ATHLETES: A SAMPLE ON FOOTBALL AS AN SPORTS BRANCH

Doç. Dr. Serkan HACICAFEROĞLU

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Rize / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0001-8301-304X

Okan BAKIRCI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-0398-4194

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1550>

Reference: Hacicaferoğlu, S. & Bakırcı, O. (2019). Sporcu öğrencilerin etkili iletişim düzeylerinin incelenmesi; futbol spor dalı örneği. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(44), 3353-3360.

ÖZET

Bu araştırma futbol spor dalının; farklı okul düzeylerinde okuyan ve amatör spor kulüplerinde oynayan sporcu öğrenciler üzerindeki iletişim düzeylerine olan katkısının bazı değişkenlere göre inceleyebilmek amacıyla yapılmıştır. Genel tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmanın örneklemini basit tesadüfî yöntemle seçilmiş gönüllü 174 sporcu öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Takım Sporlarında Etkili İletişim Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda örneklemdaki sporcu öğrencilerin ölçek sorularına vermiş oldukları cevaplardan hareketle; kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda ortaöğretim düzeyinde eğitim alan, 15 ile 18 yaş aralığında olan, 5001 TL ve üzerinde aile gelirleri olan, forvet ve orta saha mevkiinde oynayan ve 1. Liglerde futbol oynayan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise üniversite düzeyinde eğitim alan, 23-26 yaş aralığında olan, 5001 TL ve üzeri aile gelir düzeyi olan, kaleci ve forvet mevkiinde oynayan ve okul takımı ve amatör liglerde futbol oynayan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha fazla puan ile takım arkadaşlarıyla etkili iletişim içerisinde oldukları belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada her iki alt boyutta da istatistikî değer olarak eğitim, yaş ile aile gelir düzeyi değişkenlerinde anlamlı bir fark gösterirken, oynadıkları oyun bölgesi ve spor yapma düzeyi değişkenlerinde anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: İletişim, Sporcu, Öğrenci, Okul Takımı, Amatör Spor.

ABSTRACT

This study was conducted with the aim of examining the contribution of football to the communication levels of the student athletes who are at different grade levels and play in amateur sports clubs in terms of some variables. The sample of the study which was conducted by using general screening model is composed of 174 volunteer students selected through simple random method. In the research, "Scale of Effective Communication in Team Sports" was used as the data collection tool. As a result of the research, the athletes in the sample were given the answers to the scale questions; In the sub-dimension of acceptance and positive conflict, the participants of secondary education, aged 15 to 18, with family income of 5001 ₺ and over, playing in striker and midfielder position and playing football in the 1st Leagues, compared to the other participants, It was determined that the participants who were educated at university level, 23-26 age group, family income level of 5001 ₺ and above, playing in goalkeeper and striker position and playing football in school team and amateur leagues were more effective in communicating with teammates than the other participants. In addition, while the statistical value of education, age and family income level showed a significant difference in both sub-dimensions, it was found that they did not show a significant difference in the variables of play area and sporting level.

Key Words: Communication, Athlete, Student, School Team, Amateur Sports.

1. GİRİŞ

İletişim, ilişki kurma ihtiyacından ve karşılıklı bir takım hedeflere ulaşma çabasından doğar (Hergüner, Güven, Yaman, 1997). İnsanlar, başkalarını anlayabilmek, kendilerini anlatabilmek ve etkileyebilmek yani toplumsallaşabilmek için iletişim kurar. İletişim, kişilerarası ilişkinin her türünü, örgütleri ve

giderek toplumları yaratan ve bir arada tutan adeta bir “harç” işlevi görür (Gürgen, 1997). Toplumsal bir varlık olan insan, yüzyıllar boyunca çevresiyle etkileşim içerisinde olmuştur. Duygularını, düşüncelerini, hayallerini ve umutlarını aktarma gereksinimlerini konuşarak ve yazarak gidermeye çalışmış, bunların da dinleme ve okuma yoluyla anlaşılmasını istemiştir. Bu ortak paylaşım gereksinimine bağlı olarak da iletişim denen olgu ortaya çıkmıştır (Çetinkaya, 2011).

Oskay (2011), iletişimin insanın varlık sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlık sürdürme biçimindeki gelişmelere göre değişimlere uğrayan insana özgü bir olgu olduğunu ifade etmektedir. Güngör (2011) ise, toplumsal bir bütün olmak, bir şeylerin paylaşıldığı insan topluluğu olabilmek, dahası örgütsel bir toplum yapısı oluşturabilmek için iletişimin temel bir öncül olduğuna dikkat çekmektedir.

Karşılıklı iletişim, karşılıklı etkileşime yol açar. İnsanlar gönderdikleri mesajlarla başkalarını etkiledikleri gibi, başkalarından gelen mesajlarla da kendileri etkilenmektedirler (Baymur, 1990). İnsanların aralarında kurduğu iletişim, hepsinin birer mesajlar gönderdiği ve aldığı, zihninden geçirecek yorumladığı ve aynı zamanda bütün süreçle ilgili sonuçlar çıkardığı, başı ve sonu bulunmayan bir süreçtir. İletişimde, insanlar birbirlerine bir takım anlamlar yükledikleri semboller gönderirler. Bu semboller sözel ya da sözel olmayan türdendir. İnsanların güdü, algı, eğilim ve tutumları çevresindekilerle kuracağı İletişimi şöyle ya da böyle etkilemektedir (Johnson, 1972; Mc. Whirter ve Voltan Acar, 1985). Toplum ve örgüt yaşamında iletişim olmadan başarılı ilişkiler kurulması oldukça güçtür. Bu nedenle, etkili iletişim bireysel ve mesleki yaşamda başarılı olmada hayati bir öneme sahip olduğu kadar, insan gruplarını yönetmek için de gereklidir (Singer, 1990).

Sosyal ve örgütsel yapının temelini oluşturan iletişim; bireyler, gruplar ve örgütler arası ilişkiler kurmayı amaçlayan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2003). Bu haliyle etkili iletişim becerileri, her türlü insan ilişkilerinde ve her türlü meslek alanında ilişkileri kolaylaştırıcı rol oynayabilmektedir. Özellikle, insanlarla daha fazla bir arada olunması gereken meslek alanlarında çalışanların iletişim becerilerine daha fazla hâkim olmaları gerekmektedir (Korkut, 2005).

Diğer meslek gruplarına nazaran daha fazla bir arada olunması gereken spor gruplarında ve/veya faaliyetlerinde insanın beden ve ruh yapısını geliştirmek ve iradesini güçlü kılmak yanı sıra, grup çalışmasını kolaylaştırmak, karşılıklı dayanışmayı sağlamak ve kendine güveni gerçekleştirmek (Göral, 2001) için de etkili iletişime ihtiyaç duyulmaktadır. Spor endüstrisinin içerisinde yerini alan beden eğitimi ve spor yüksek okulunda okuyan ve daha sonra mezun olduktan sonra sürekli olarak sporun içerisinde yer alan öğretmen, antrenör ve yöneticilerin de etkili iletişim becerilerine sahip olmaları beklenir (Öztürk ve Aykal, 2014). Bununla beraber yoğun antrenman programları ve uzun kamp dönemleri gibi programlar, sosyo-kültürel yaşamları olan sporcuların da aile ve takım dışındaki arkadaş ilişkilerini, okul ya da iş yaşamlarının olumsuz yönde etkilenmemesi için iletişim becerilerinin yüksek olması gerekir. Sporculara kendilerini daha iyi ifade etme olanağı, psikolojik beceri gelişiminin önemli bir parçası olarak da en az motor becerilerinin gelişmesi olanağı sağlar. Spor, doğası gereği hareket etmeyi ve bu yolla iletişim kurmayı (Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001; Şahin, 2012), beden, ruhen ve zihnen gelişmesinde, özellikle gençlerin yaşamlarına olumlu katkılar sağlar (Öztürk, Akın ve Damar, 2016). Ayrıca etkili iletişim becerilerinin sadece sporcuların değil sürekli iletişim içinde olmaları gereken antrenör, spor yöneticisi ve spor psikologlarında bulunabilecek güçlü araçlardan biri olması gerekir (Egan, 1994).

1.1. Araştırmanın Amacı

Yukarıdaki bilgiler ışığında bu araştırma futbol spor dalının; farklı okul düzeylerinde okuyan ve amatör spor kulüplerinde oynayan sporcu öğrenciler üzerinde ki iletişim düzeylerine olan katısının bazı değişkenlere göre inceleyebilmek amacıyla yapılmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırma genel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modeli, “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek veya örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2017).

2.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın çalışma evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Rize’de farklı okul düzeylerinde okuyan ve amatör spor kulüplerinde oynayan sporcu öğrenciler oluştururken, örneklemini ise evrenden basit tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiş gönüllü 174 sporcu oluşturmaktadır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan ölçek Sullivan ve Feltz’in geliştirdiği “*Takım Sporlarında Etkili İletişim Ölçeği*”, Hambleton ve Jones (1994) tarafından Türkçeye çeviri işlemi gerçekleştirilmiştir. Alkan (2009) tarafından ise Türk sporcularına uyarlaması yapılmıştır. Ölçek yedili likert ölçeğiyle etkili iletişim durumunu belirlemeyi amaçlamıştır. 15 maddeden ve 2 alt boyuttan oluşmakta olan ölçeğin 9 maddesi kabul etme ve pozitif çatışma, 6 maddesi ayırt etme ve negatif çatışma şeklinde oluşan ölçeğin açıkladığı toplam varyansın %48.5 olduğu tespit edilmiştir. Alt boyutlarının Cronbach Alpha değerleri Kabul Etme; .86, Ayırt Etme; .84’tür.

2.3. Araştırmada Kullanılan Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi istatistik paket programı yardımıyla yapılmıştır. Ölçek değişkenlerinin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov Smirnov testi kullanılarak belirlenmiştir. Çıkan sonuç karşısında değişkenlerin normal bir dağılım izlemediği görülmüş ve araştırmamızda Mann-Whitney U Testi ile Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Anlamlı farklılık bulunan boyutların ikili karşılaştırılmasında kullanılan Bonferroni düzeltmesi testi kullanılmıştır. İstatistiki açıdan anlamlılık derecesi Alpha (α) ise $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilere ve bu verilere ilişkin istatistikî bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Eğitim Durum Değişkenine Göre Etkili İletişim Durumlarına İlişkin Mann Whitney-U Testi Sonuçları

Alt boyut	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	U	Z	p
Kabul Etme ve Pozitif Çatışma	Orta öğretim	13	97.55	2.322.000	-3.550	.000*
	Üniversite	61	77.55			
	Toplam	74				
Ayırt Etme ve Negatif Çatışma	Orta öğretim	13	78.37	2.414.500	-3.261	.001*
	Üniversite	61	104.42			
	Toplam	74				

Katılımcıların etkili iletişim durumlarının eğitim durumu değişkenleri açısından iki alt boyutta da Mann Whitney-Utesti sonucunda istatistikî olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Eğitim durumlarına ilişkin gruplar arası sıra ortalamalarına bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda, orta öğretim aralığında olan katılımcıların daha fazla puanlarda olduğu, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise eğitim durumu üniversite olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzey puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Yaş Durumu Değişkenine Göre Etkili İletişim Durumlarına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt boyut	Yaş Durumu	N	Mean Rank	X2	sd	p
Kabul Etme ve Pozitif Çatışma	1) 15-18 yaş	81	133.69	26.321	4	.000*
	2) 19-22 yaş	44	100.20			
	3) 23-26 yaş	26	89.25			
	4) 27-30 yaş	7	97.50			
	5) 31-34 yaş	16	70.05			
	Toplam	174				
Ayırt Etme ve Negatif Çatışma	1) 15-18 yaş	81	127.69	19.175	4	.001*
	2) 19-22 yaş	44	92.10			
	3) 23-26 yaş	26	103.71			
	4) 27-30 yaş	7	96.65			
	5) 31-34 yaş	16	72.72			
	Toplam	174				

Katılımcıların etkili iletişim durumları bakımından katılımcıların yaş durumu değişkenleri açısından iki alt boyutta da Kruskal Wallis-H testi sonucunda istatistikî olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Etkili iletişim durumlarının yaş durumuna ilişkin gruplar arası sıra ortalamalarına bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda ve ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda da 15-18 yaş grubunda olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılık bulunan boyutların ikili karşılaştırılmasında kullanılan Bonferroni düzeltmesi testi sonucunda; kabul etme alt boyutundaki sıra ortalamalarına göre yaş durumlarına bakıldığında 15-18 yaş arasında olan katılımcıların 19-22 ve 31-34 yaş arasındaki katılımcılara göre ve 23-26 yaş arasında olan katılımcıların 31-34 yaş arasındaki katılımcılara göre daha fazla etkili iletişim içerisinde olduğu saptanmıştır. Ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutundaki sıra ortalamalarına bakıldığında 15-18 yaş arasında olan katılımcıların 31-34 yaş arasındaki katılımcılara göre daha fazla etkili iletişim becerisi içerisinde olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Aile Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Etkili İletişim Durumlarına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyut	Aile Gelir Düzeyi	N	Mean Rank	X2	Sd	P
Kabul Etme ve Pozitif Çatışma	1) Asgari Ücret ve Altı	18	88.81	16.074	3	.001*
	2) 1601-3500 TL	86	75.22			
	3) 3501-5000 TL	49	93.52			
	4) 5001 TL ve Üzeri	21	122.64			
	<i>Toplam</i>	174				
Ayırt Etme ve Negatif Çatışma	1) Asgari Ücret ve Altı	18	95.47	19.972	3	.000*
	2) 1601-3500 TL	86	73.01			
	3) 3501-5000 TL	49	94.03			
	4) 5001 TL ve Üzeri	21	124.79			
	<i>Toplam</i>	174				

Katılımcıların etkili iletişim durumları bakımından katılımcıların yaş durumu değişkenleri açısından iki alt boyutta da Kruskal Wallis-H testi sonucunda istatistikî olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Etkili iletişim durumlarının aile gelir düzeyine ilişkin gruplar arası sıra ortalamalarına bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda ve ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda da 5001 TL ve üzeri olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir. Anlamlı farklılık bulunan boyutların ikili karşılaştırılmasında kullanılan Bonferroni düzeltmesi testi sonucunda; kabul etme ve ayırt etme alt boyutundaki sıra ortalamalarına göre aile gelir durumu 1601 TL ile 3500 TL arasında olan katılımcıların 5001 TL ve üzeri geliri olan katılımcılara oranla daha fazla etkili iletişim becerisi içerisinde olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Oynadıkları Oyun Bölgesi Değişkenine Göre Etkili İletişim Durumlarına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt boyut	Oynadıkları Oyun Bölgesi	N	Mean Rank	X2	sd	p
Kabul Etme ve Pozitif Çatışma	Kaleci	22	76.18	4.647	3	.200
	Defans	52	78.74			
	Orta saha	64	94.42			
	Forvet	36	94.62			
	<i>Toplam</i>	174				
Ayırt Etme ve Negatif Çatışma	Kaleci	22	101.16	6.536	3	.088
	Defans	52	75.04			
	Orta saha	64	86.77			
	Forvet	36	98.44			
	<i>Toplam</i>	174				

Katılımcıların etkili iletişim durumları bakımından katılımcıların eğitim durumu değişkenleri açısından iki alt boyutta da Kruskal Wallis-H testi sonucunda istatistikî olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Etkili iletişim durumlarının oynadıkları oyun bölgelerine ilişkin gruplar arası sıra ortalamalarına bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda, orta saha ve forvet bölgesinde oynayan katılımcıların daha fazla puanlarda geliştiği, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise oynadıkları oyun bölgesi kaleci ve forvet olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir.

Tablo 5. Spor Yapma Düzeyi Değişkenine Göre Etkili İletişim Durumlarına İlişkin Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt boyut	Spor Yapma Düzeyi	N	Mean Rank	X2	sd	p
Kabul Etme ve Pozitif Çatışma	Okul Takımı	7	54.07	4.918	3	.178
	Amatör	163	88.34			
	1.Lig	4	98.50			
	<i>Toplam</i>	174				
Ayırt Etme ve Negatif Çatışma	Okul Takımı	7	100.43	2.267	3	.519
	Amatör	163	86.64			
	1.Lig	4	82.17			
	<i>Toplam</i>	174				

Katılımcıların etkili iletişim durumları bakımından katılımcıların eğitim durumu değişkenleri açısından iki alt boyutta da Kruskal Wallis-H testi sonucunda istatistikî olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Etkili iletişim durumlarının spor yapma düzeyine ilişkin gruplar arası sıra ortalamalarına bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda, amatör ve 1. lig seviyesinde spor yapan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim becerilerinin geliştiği, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise okul takımı ve amatör lig seviyesinde spor yapan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Örneklemedeki katılımcıların etkili iletişim durumlarının eğitim durumlarına ilişkin gruplar arası aritmetik sıralamaya bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda, eğitim durumu ortaöğretim olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise eğitim durumu üniversite olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzey puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında eğitim durumlarının etkili iletişim becerileri üzerindeki etkisini belirten çalışmalara rastlanmaktadır (Hodges, Turnbull, Cohen, Bienenstock ve Norman, 1996; Korkut, 2005). Yapılan testin sonucundaki anlamlılık da bunu desteklemektedir. Eğitim durumu ortaöğretim olan katılımcıların buldukları çevre, aile ve okul ortamında kontrol altında tutulmaları sonucunda kabul etme ve itaat düzeylerinin yüksek olduğu ve buna bağlı olarak da pozitif çatışma alt boyutunun puanlarının yüksek çıktığı düşünülebilir. Kendi yeterliliklerini tanıma, kendi davranışlarını değerlendirme ve kontrol etmede içsel normlar oluşturmaktadır (Spaulding, 1992). Boyun eğmeye dayalı geleneksel disiplin anlayışı; öğrenciye kuralları izleme, otoriteye itaat etme, ödül ve ceza yaşantıları yoluyla tartışmasız kabullenmeyi öğretmektedir (Gürşimşek, 1999). Eğitim durumu üniversite olan katılımcıların etkili iletişim durumlarının negatif çatışma alt boyutu puanlarının yüksek çıkması, üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin daha fazla olması ve benlik bilinçlerinin daha fazla olduğu söylenebilir (Tümkiye ve Aybek, 2008). Genel olarak eleştirel düşünme ile ilgili kaynaklar tarandığında hemen hemen bütün araştırmacılar eleştirel düşünen bireylerde bulunması gereken en önemli özelliğin “araştırmacı” bir kişiliğe sahip olmak olduğunu ifade etmişlerdir (Beyer, 1987; Ennis, 1991; Facione, Facione ve Giancarlo, 1998).

Katılımcıların etkili iletişim durumlarının yaş durumuna ilişkin gruplar arası aritmetik sıralamaya bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda ve ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutundaki 15-18 yaş grubunda olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir. Yaş değişkeninin iletişim becerisi algıları bakımından anlamlı bir farklılık yaratmıştır. Konu ile ilgili literatüre bakıldığında bazı araştırmaların sonuçları, yaşları büyük olan katılımcıların daha fazla iletişim içerisinde olduğunu göstermektedir (Görür, 2001; Yılmaz, Çimen ve Bektaş, 2009). Bu durumda ergenlik döneminde olan katılımcıların birbirleriyle kurdukları etkileşimin daha yüksek olduğunu ve 15-18 yaş grubundaki katılımcıların takım sporlarında hedeflenen etkili iletişim düzeyine ulaşıldığı söylenebilir. Bu durum ergenlik döneminde, bilişsel yapıdaki gelişme, zihinsel yetilerin olgunlaşması, dış dünyayı algılama ve kavramada değişikliklere yol açtığı şeklinde açıklanabilir (Erikson, 1968). Diğer taraftan sporcuların çevrelerindeki diğer kişilerin, kendilerinden istek ve beklentilerinin farkında olunduğu ve bu talepleri karşılama adına kazanmış oldukları sosyal rollerde değişiklikler meydana gelmeye başladığı söylenebilir. Ayrıca bu dönem bireylerin kimliğini kazanmaya başladığı dönemdir ve genellikle 12-17 yaş aralığındadır (Erden ve Akman, 2002).

Katılımcıların etkili iletişim durumlarının aile gelir düzeyine ilişkin gruplar arası aritmetik sıralamaya bakıldığında, kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda ve ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda, 5001 TL ve üzeri olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir. Her iki alt boyutta da gelir düzeyi yüksek olan ailelerden gelen iletişim düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Aile gelir düzeylerinin yüksek olması, katılımcıların gelecekleri hakkındaki kaygıları azalması açısından geleceklerinden umutlu oldukları söylenebilir. Bireylerin gelecek hakkındaki kaygılarının azalması, iletişim yönündeki puanlara katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Konu ile ilgili bazı araştırma sonuçlarında aile gelir düzeyi yüksek olan bireylerin, gelişmiş özgüvenlerinin ailelerin alım gücünün yüksek olması nedeniyle iletişim becerilerinin daha iyi olabileceği belirtilmektedir (Barut ve Balcı, 2000; Bingöl ve Demir, 2011).

Katılımcıların oynadıkları oyun bölgelerine ilişkin gruplar arası aritmetik sıralamaya bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda, orta saha ve forvet bölgesinde oynayan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim becerilerinin geliştiği, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise oynadıkları oyun bölgesi kaleci ve forvet olan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği belirlenmiştir. Kaleci ve forvet oyun pozisyonunda oynayan sporcular, buldukları yer nedeniyle önündeki ve arkasındaki oyuncuları yönlendirme özelliğine de sahiptirler (Avluk, 1995). Kaleciler, oynadıkları oyun pozisyonunda yalnız olmaları, forvet oyuncularının da pozisyon görevi olarak bencil olmalarından kaynaklı olarak ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutlarındaki puanların yüksek olduğu söylenebilir.

Katılımcıların spor yapma düzeyine ilişkin gruplar arası aritmetik sıralamaya bakıldığında kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda, amatör ve 1. lig seviyesinde spor yapan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim becerilerinin geliştiği, ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise okul takımı ve amatör lig seviyesinde spor yapan katılımcıların daha fazla puanlarda iletişim beceri düzeylerinin geliştiği söylenebilir. 1. ve 3. lig seviyesinde spor yapan katılımcıların, geçimlerini profesyonel futbol ile sağladıkları için başarı gereksinimi duyduklarından, bununla birlikte kamp ortamlarında ve takım içerisinde geçirdikleri zamanın fazla olmasına bağlı olarak pozitif çatışma alt boyutundaki iletişim puanlarının yüksek çıktığı söylenebilir. Türkmen (2005) araştırmasında profesyonel futbolcuların başarı gereksinimi, amatör futbolcuların başarı gereksinimlerinden yüksek olduğunu belirtmektedir. Sporcuların buldukları takımı benimsemeleri ve takım içerisinde yaptıkları işleri özümsemeleri, takım bağlılığını sağlamada etkin bir rol oynamaktadır (Soyer ve ark., 2010). Okul takımı seviyesinde spor yapan katılımcıların, okul takımı müsabakalarının uzun bir maraton olmadığından kaynaklı olarak yapılan antrenman sayısının az olması, takım içerisinde geçirdikleri zamanın azlığına bağlı olarak iletişim puanlarının negatif çatışma alt boyutundaki iletişim puanlarının yüksek çıktığı düşünülebilir. Sporcuların, spor yapma yılı arttıkça, sosyal olgunluk ve sosyal beceri yönünün başkalarını haklarını tanıyan, kendine güven duyan, etkili iletişim becerilerine sahip ve başkalarına zarar vermekten kaçınma özelliklerinin gelişebilir (Kızmaz, 2004). Ayrıca sporcuların birlikte geçirdikleri zaman arttıkça birbirlerine yardımcı olmayı öğrenirler, bu sayede birçok problem grup içinde kendiliğinden çözümlenebilir (Cüceloğlu, 2016). Ayrıca takım birlikteliğinin artması, öğrenmeyi kolaylaştırması, sporda çok önemli teknik ve taktik konularındaki bilgilerin kolayca kazanılmasını sağlar (Başer, 1985).

Sonuç olarak araştırmaya katılan sporcu öğrencilerin ölçek maddelerine vermiş oldukları cevaplardan hareketle, kabul etme ve pozitif çatışma alt boyutunda ortaöğretim düzeyinde eğitim alan, 15 ile 18 yaş aralığında olan, 5001 TL ve üzerinde aile gelirleri olan, forvet ve orta saha mevkiinde oynayan ve 1. Liglerde futbol oynayan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha fazla etkili iletişim içerisinde oldukları belirlenmiştir. Ayırt etme ve negatif çatışma alt boyutunda ise üniversite düzeyinde eğitim alan, 23-26 yaş aralığında olan, 5001 TL ve üzeri aile gelir düzeyi olan, kaleci ve forvet mevkiinde oynayan ve okul takımı ve amatör liglerde futbol oynayan katılımcıların diğer katılımcılara göre daha fazla puan ile takım arkadaşlarıyla etkili iletişim içerisinde oldukları belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada her iki alt boyutta da istatistiki değer olarak eğitim, yaş ile aile gelir düzeyi değişkenlerinde anlamlı bir fark gösterirken, oynadıkları oyun bölgesi ve spor yapma düzeyi değişkenlerinde anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır. Bu sonuçlar karşısında okul yöneticilerin, öğretmenlerin ve antrenörlerin sporcu öğrencilerin iletişim becerilerini yüksek düzeylerde tutmaları için ders müfredatlarına ve/veya antrenman programlarında daha fazla iletişim becerisi sağlayıcı dersler veya programlar koymaları gerekir. Bu ve benzeri uygulamaların sporcu öğrenciler üzerinde sosyal yaşantılarında ve performanslarında olumlu yönde gelişme sağlayacağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ALKAN, G. (2009). *Takım sporlarında etkili iletişim ölçeğinin Türk takım sporcularına uyarlanması*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- AVLUK, İ. A. (1995). *Futbolda hazırlık sezonu antrenmanlarının oyuncuların kondisyonel özelliklere ve vücut yapısı özelliğine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- BARUT, Y. ve BALCI, T. (2000). *Yetiştirme yurdu ile ailesi yanında kalan öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin okul başarılarına etkisi*. İstanbul Çocuk Vakfı Yayınları.
- BAŞER, E. (1985). *Uygulamalı spor psikolojisi performans sporunda psikolojinin rolü*. I. Baskı. Ankara: MEGSB Yayınları.
- BAYMUR, F. (1990). *Çağımızda insan ilişkilerinin artan önemi ve bu hususun eğitimde dikkate alınması*. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1),16-26.
- BEYER, B. (1987). *Practical strategies for the teaching of thinking*. INC. Boston: Allyn and Bacon.
- BİNGÖL, G. ve DEMİR, A. (2011). *Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri*. *Göztepe Tıp Dergisi*, 26(4),152-159.
- CÜCELOĞLU, D. (2016). *İnsan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ÇAMLIYER H. ve ÇAMLIYER H. (2001). *Eğitim bütünlüğü içerisinde çocuk hareket eğitimi ve oyun*. Manisa: Emek Matbaacılık.
- ÇETİNKAYA, Z. (2011). *Türkçe öğretmen adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2),567-576.
- EGAN, G. (1994). *Psikolojik Danışmaya Giriş*. Akkoyun F. (Çev). Ankara: Form Ofset.
- ENNIS, R. H. (1991). *Goalsfor a critical thinking curriculum*. In a Costa (Ed.), *Developing Minds* (Vol.1). Alexandria: Virginia. ASCD.
- ERDEN, M. ve AKMAN, Y. (2002). *Gelişim ve öğrenme*. 11. Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- ERIKSON, E. H. (1968). *Identity, youth and crisis*. Inc. New York: W.W. Norton Company.
- FACIONE, P. A., FACIONE, N. C., & GIANCARLO, C. A. F. (1998). *The california critical thinking dispositions inventory*. California: Academic Pres.
- GÖRAL, M. (2001). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. Isparta: Tuğra Ofset.
- GÖRÜR, D. (2001). *Lise öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- GÜNGÖR, N. (2011). *İletişim- kuramlar-yaklaşımlar*. I. Baskı. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- GÜRGEN, H. (1997). *Örgütlerde iletişim kalitesi*. İstanbul: Der Yayınları.
- GÜRŞİMŞEK, I. (1999). *Etkin sınıf yönetimi için etkin iletişim becerileri*. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 40-44.
- HAMBLETON, R. & JONES, R. (1994). *Comparison of empirical and judgmental procedures for detecting differential item functioning*. *Education Research Quarterly*, 18(1), 21-26.
- HERGÜNER, G., GÜVEN, Ö. ve YAMAN, M. (1997). *Sporun üniversite öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerine etkisi*. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 93-101.
- HODGES, B., TURNBULL, J., COHEN, R., BIENENSTOCK, A. & NORMAN, A. (1996). *Evaluating communication skills in the objective structured clinical examination format: Reliability and generalizability*. *Medical Education*, 30(1), 38-43.
- JOHNSON, D. M. (1972). *Reaching out: Interpersonal effectivenessand self-actualization*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall International.
- KARASAR, N. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 34. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- KIZMAZ, M. (2004). *Bireysel ve takım sporu yapan sporcuların kişilik özelliklerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- KORKUT, F. (2005). Yetişkinlere yönelik iletişim becerileri eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 143-149.
- MC. WHIRTER, J. ve VOLTAN ACAR, N. (1985). *Çocukla iletişim*. Ankara: Nüve Matbaası.
- OSKAY, Ü. (2011). *İletişimin A B C'si*. 6. Basım, İstanbul: Der Yayınları.
- ÖZTÜRK, H ve AYKAL Y. (2014). Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin spor ürünlerinde marka tercihlerini etkileyen faktörlerin araştırılması. *International Journal of Science Culture and Sport, Special Issue 1*, 415-423.
- ÖZTÜRK, H., AKIN, A. ve DAMAR, D. (2016). Velilerin çocuklarını basketbol okullarına gönderme sebeplerinde etkili olan nedenlerin tespiti. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1-12.
- SABUNCUOĞLU, Z. ve TÜZ, M. (2003). *Örgütsel psikoloji*. 4.Baskı. Bursa: Furkan Ofset.
- SINGER, M. G. (1990). *Human resource management*. Boston: PSW-KENT Publishing.
- SOYER, F., CAN, Y., GÜVEN, H., HERGÜNER, G., BAYANSALDUZ, M. ve TETİK, B. (2010). Sporculardaki başarı motivasyonu ile takım birlikteliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 225-239.
- SPAULDING, C. L. (1992). *Motivation in the classroom*. New York: MacGraw-Hill.
- ŞAHİN, N. (2012). Elit düzeyde takım sporu ve bireysel spor yapan iki grubun iletişim becerilerinin karşılaştırılması. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 13-16.
- TÜMKAYA, S. ve AYBEK, B. (2008). Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2),387-402.
- TÜRKMEN, M. (2005). *Profesyonel erkek futbolcular ile amatör erkek futbolcuların başarı motivasyon düzeylerinin incelenmesi (İzmir, Manisa örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- YILMAZ, İ., ÇİMEN, Z. ve BEKTAŞ, F. (2009). Sporcu algılamalarına göre bireysel ve takım sporu antrenörlerinin iletişim beceri düzeylerinin karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(4), 52-57.